

Міністерство освіти і наук України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра теорії культури і філософії науки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету
Іван КАРПЕНКО

“ 19 ” 06. 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІСТИЧНІ ТА ОКУЛЬТНІ ВЧЕННЯ СХОДУ І ЗАХОДУ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалавр)
галузь знань
спеціальність
освітньо-професійна програма
вид дисципліни за вибором
факультет міжфакультетська дисципліна

2023 / 2024 навчальний рік

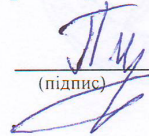
Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету комп'ютерних наук
Протокол від " 16 " червня 2023 року №6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Компанієць Лілія Вікторівна, доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри теорії культури і філософії наук.

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії культури і філософії науки філософського факультету
Протокол від " 14 " червня 2023 р. № 11

Завідувач кафедри теорії культури і філософії науки

Дмитрій ПЕТРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету
Протокол від " 14 " червня 2023 р. № 10

Голова методичної комісії філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Містичні та окультні вчення Сходу та Заходу**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки
Бакалавра

міжфакультетський курс

1. Опис навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія виникнення та розвитку містичних та окультних вчень (східних та західних традицій). Це має надати системне уявлення про культурно-релігійні процеси у світовому масштабі, поглибити ідею компаративного співставлення різних релігій та містичних течій. Разом з іншими дисциплінами гуманітарного циклу курс «Містичні та окультні вчення Сходу і Заходу» сприяє розширенню уявлень студентів про специфіку розвитку духовної культури людства, релігійної свідомості, сакральних цінностей. Запропоновані знання з історії містичних вчень, розуміння специфіки їх виникнення та розвитку у світі та в Україні допоможуть студенту краще орієнтуватися у різноманітних проявах релігійного у суспільстві, осмислити містику як складне духовне утворення, як ірраціональну складову духовності людини та як можливий засіб розширення світогляду, самопізнання, самовизначення людини у світі. Актуальним курс стає в контексті сучасного розвитку людської цивілізації (демократичних цінностей, гуманістичного напрямку розвитку країн світу, в т. ч. і України, міжнародних правових стандартів). Йде мова про те, що сьогодні не можна ігнорувати проблему свободи совісті, а саме: пригальмувати еволюцію світогляду, свободу релігійних поглядів (на вільний світоглядний вибір; осмислення різних світоглядних, релігійних парадигм тощо) ні на рівні віруючих християн, ні у межах конфесійної ієрархії. Академічний курс з історії світових містичних та окультних вчень ґрунтується на засадах незаангажованої свідомості. Знання презентуються у дусі сучасного рівня розвитку духовного простору культури (у дусі толерантності, плюралізму, об'єктивності тощо). З орієнтацією на те, що кожна людина має сама визначити шляхи пізнання істини, форми єднання з Богом, світоглядні орієнтири.

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

презентація знань про світоглядні містичні вчення та течії, парадигми різних епох та народів; висвітлення історії їх зародження, розвитку та становлення містичної культури людства; розкриття ролі містики у зародженні, розвитку та функціонуванні цивілізованих культур; формування у студентів загальної світоглядної культури.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

висвітлення містично-філософської проблематики, ознайомлення студентів з існуючими підходами щодо осмислення духовних явищ у сучасному світі, різноманітними формами прояву містики у течіях філософського, теософського змісту, її історією.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-3 й	-й
Семестр	
4-ий (6-ий)	-й
Лекції	
28 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
0 год.	год.
Лабораторні заняття	
0 год.	год.
Самостійна робота	
62 год.	год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

- знання про роль містичних вчень у світовій культурі;
- знання про специфіку містичної свідомості як явища світоглядної культури людства, особливості виникнення, розвитку та становлення окультних течій та напрямів
- спроможність до культурологічного та філософського дослідження, опису та класифікації артефактів,
- спроможність до систематизації та класифікації знань з теорії та історії містичної культури, написання філософських та культурологічних текстів;
- здатність використовувати знання, уміння і навички в галузі релігійної культурології, теорії та філософії культури, історії культури, етики, естетики, культурної антропології та суміжних гуманітарних галузей знання при проведенні культурологічних досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1

Тема 1.

Предмет і структура курсу. Вступ.

Смислові виміри феномена містика: теоретико-методологічні засади курсу. Визначення предмета курсу. Місце курсу серед інших дисциплін академічного релігієзнавства. Структура курсу. Понятійно-категоріальний апарат. Феномен містики в історії світових культур. «Містичний простір культури»: територіальні контури, сучасні інтерпретації та виміри. Еволюція містичних поглядів: системний аналіз. Методи дослідження світоглядних парадигм містичних культур. Принципи та методика викладання, завдання курсу. Історичні моделі світської та містичної свідомості: загальна характеристика. Великий Рам як засновник арійської цивілізації. Ідея рас : семітська та арійська.

Визначення «духовного/містичного простору культури»: територіальні контури, сучасні інтерпретації та виміри. Містика презентується як багатовимірний феномен культури, універсалія, що має безліч модусів свого здійснення, що включає в себе релігійні, теософські, містичні, філософські вчення та доктрини, презентується як матриця, древо духовних традицій, з лона якої виходять смислові потоки релігійних ідей, вплетені в канву різних вчень, традицій, Встановлені початкові виміри розкриття тем курсу: містична філософія, містична теософія, містичне богослов'я (експлікація за словником Брокгауза і Ефрона).

Еволюція містичних поглядів презентується у контексті історії релігійних ідей: системний аналіз. Історичні виміри та моделі світської та містичної свідомості: загальна характеристика.

Студент повинен знати про апріорний та апостеріорний рівень розповсюдження містичних ідей, витоки їх виникнення та історичну специфіку еволюції. Філософські, релігійні, містичні теорії і напрями, які історично сформувались у контексті уявлень про «герменевтичне коло» містичних ідей. Специфіку Західного та Східного світобачення («точки їх перетину та зустрічі»), **розуміти** методи та принципи дослідження різних світоглядних парадигм (світських та містичних). **Розуміти** особливості зв'язку курсу з іншими навчальними дисциплінами, **вміти** володіти понятійно-категоріальний апаратом.

Тема 2.

Містична свідомість : прадавні форми проявлення. Містичні ідеї: нариси до витоків. Первісні уявлення і зародження світоглядних орієнтирів прадавніх культур (течій та напрямів). Містична модель світу. Давньоєгипетська і давньоіндійська цивілізації: дві гілки розвитку містичних та окультних моделей світу. «Доісторичні документи» культур (наскельний

живопис, обряди посвячень, поховань). Уявлення про душу, її життя після смерті. Містична культура Єгипту в термінах: «передіснування», «втілення», «воскресіння», «відродження», «перетворення», «трансмутація». Великі Посвячені стародавнього Єгипту (сакральна карта світу жерців). Книга Мертвих: Доля душі за гробом.

Знати про стародавні езотеричні вірування і особливості та час їх зародження (елементів містичного світогляду). **Розуміти** роль «духовного досвіду» Великих Посвячених у розвитку духовної культури людства.

Тема 3.

Містичні уявлення стародавніх слов'ян. Містичний світогляд як джерело духовної культури. Езотеричний вимір містичних уявлень. Анімізм як догмат містичного світовідчуття епох, світових культур. Демонологія. Тотемізм. Фетишизм. Магія. Героїка та міфологія стародавніх слов'ян. Сакральна символіка води та вогню. Солярна теологія. Антропоморфізм. Космологічні уявлення.

Коло містичних ідей дає ключ для розуміння еволюції духовної культури українського народу, виявлення впливу феномену містики на вітчизняну, загальну європейську релігійну культуру та філософію.

Тема 4.

Містичні вчення доби античності. «Золотий вік» розквіту релігійних ідей.

Містичне світовідчуття епохи. Містерії Елевзіса та їх сакральний сенс. Олімпійський пантеон. Тенденція універсалізації містичних ідей. Орфей, Піфагор, Платон як Великі Посвячені свого часу (світсистема мислителів, містиків).

Містичні ідеї презентуються як атрибут античної свідомості, культури (апріорний рівень її актуалізації). Розкриваються смислові траєкторії ключових ідей, які пронизували усі рівні буття античного світу, містичне світовідчуття епохи, входили в структуру стародавньої свідомості, були поширені на рівні повсякденних уявлень у вигляді вірувань у можливість втілення духів, богів «зовні» в тіла людей (посвячених), тобто актуалізувалися у феноменах одержимості, божественних пророцтвах, а також у явищах (засвідчених фактах) воскресіння мертвих. Тема зафіксована: у міфах про умираючих та воскресаючих богів, у символічних спусках героїв у підземне царство та їх повернення з нього, в мотивах їх занурення у стан сну (який мислиться як вмирання) і пробудження (як воскресіння); в символічних обрядах вмирання і відродження; в містичному досвіді містів, ятромантів (презентований нами як модус прояву нестаціонарного виду втілення, здійснюваного в екстатичному трансі, пов'язаного з польотами, міграціями духу адепта «зовні», як процес його повернення в тіло).

«Колообіг» містичних ідей у Платонівських умоспогляданнях.

Осмилюється філософська думка Платона, яка презентує смислові траєкторії розгортання містичних тем, а саме реінкарнації (апріорний та апостеріорний рівень), які закладають основи філософської, богословської, теософської думки наступних століть, а саме: а) у контексті здатності духовної субстанції відділятися від тіла, здійснювати зворотну дію «назад в тіло» (міф про воїна Ера); б) у значенні атрибута людського існування, принципу існування фізіологічних систем як нескінченний процес «вмирання і відродження», регенерації клітин живого організму, який візуалізується у феномені віків життя людини, у зміні тілесних форм існування (немовляти, дитини, юнака, зрілого, старця), у межах яких здійснюється «просування душі» крізь тіла (фрагмент про ткача і витканих їм плащах); в) як концепту світорозуміння, духовної еволюції, осягнення причин існування безлічі форм життя на землі, які обумовлені різним рівнем розвитку душ, їх якостями; г) в «перекинутому» вигляді у значенні переходу душі «назад в тіло» (духовне) та пов'язані з цим уявлення мислителя про божественний світ як актуалізацію життя «по той» бік буття. Смислові виміри (давньоєгипетської, античної культури) ткуть мережеву структуру Західного вектора її розгортання.

Тема 5.

Витоки містичних ідей християнства: гностики, іудейська картина світу.

Екзистенційні виміри містичних тем у стародавній моделі світу.

Гностична картина світу. Сакральний текст гностиків. Містичні теми у роздумах представників гностицизму (Василида, Валентина, Маркіона та ін.). Іудейська свідомість транслувала спектр тем, які згодом отримали дзеркальне відображення у християнському дискурсі: ідею воскресіння мертвих; уявлення про посмертне існування людини після руйнування тіла; про те, що воскреснути можуть тільки праведні, а грішники будуть судимі; про місце воскресіння (на землі або в раю) і в яких тілах (духовних або перетворених) воно відбудеться; про воскресіння як духовне пробудження, що триває протягом усього життя (даний мотив належав іудейським містикам і гностикам); уявлення про кругообіг душ (перекочували від єврейського містицизму (у книзі «Зогар»). На становлення раннього християнства справила вплив гностична традиція, яка транслувала ідею перевтілення (Валентина, велентиніан, Василида та ін.). Гностичний манускрипт «Pistis Sophia» розкриває перевтілення як форму спасіння, воскрешає розуміння реінкарнації як основного догмату віросповідання.

Раннє християнство: еволюція містичного світовідчуття епохи. Іудаїзм як ідейний виток християнства. Ідея Бога. Старий Заповіт. Каббала. Книга Зогар. Мойсей. Іс. Христос як Великий Посвячений.

Тема 6.

Трансформації ідей в західноєвропейських містичних вченнях. Теософська картина світу. У задзеркаллі християнсько-теософських поглядів Я. Бьоме і Е. Сведенборга. Сміслові траєкторії містичних ідей проходять наскрізним пунктиром по умоспоглядальним моделям світу Я. Бьоме і Е. Сведенборга. Теософська свідомість актуалізує смислові виміри містичних тем під покривами словоформи «воскресіння» в таких контекстах: у мотиві втілення душі в духовне тіло, яке відбувається відразу після смерті фізичного тіла (давньоєгипетські коріння); в догматах християнського віросповідання (про втілення Спасителя, Його Другого Пришестя); в роздумах про вічне втілення Святого Духа у світ; в лейтмотиві про втілення представників божественного пантеону (святих, Бога); у вірі в можливість міграцій духів (їх входження в тіла людей); в умоспогляданнях про переходи душ «від тіла до тіла» (від батька до матері, нитки наступності яких ведуть до богословської свідомості отців церкви). В цілому теософську картину світу можливо описати за допомогою моделі «відходу» і «повернення» як вічних колообігів буття, в ланцюги якого вписані душі, духовні сутності, світобудова. У просторово-часовому контексті як тимчасовий вид реінкарнація (перевтілення) презентується в межах містичного досвіду теософів, як процес духовних блукань «у дусі» по зоряних вимірах, невідомих світах, в значенні «виходу й повернення душі в тіло». Воскресіння експлікується як трансцендентування, прорив у метаемпіричну реальність, «вихід», в результаті якого досягається злиття з божественним (Я. Бьоме).

Тема 7.

Містична та окультна думка ХІХ ст.: Парацельс, Корнелій Агріппа, Е. Леві, Е. Папюс. Містичні та окультні вчення Сходу в історичній ретроспективі. Сакральні тексти Сходу.

Тема 8.

Містично-філософська модель світу (О. Блаватська, А. Безант). Реконструйована теософська модель містичних ідей. Вчення про Бога та Всесвіт. Умоглядна еволюціоністська модель універсуму розгортається в таких контекстах: у мотиві тотального проникнення, сходження Духа в усі закутки світового океану, вічної інкарнації Божественного Вогню, який є Подих Життя, який живить світобудову; у векторі еволюції всього сущого, що керується, рухається, еволюціонує Божественною Свідомістю через інкарнацію Абсолюту напередодні кожного великого періоду, який дає новий імпульс, поштовх еволюції Всесвіту; в мотиві «колообігів» втілень божественних душ. Містика презентується як універсальний атрибут свідомості культур. Теософія та братство релігій. Теософія та мистецтво (Миколай Реріх). Антропософія (Р. Штейнер). Про світ та людину. Шляхи спасіння людства.

Тема 9

Трансформації містичних ідей у філософських умоспогляданнях (XIX–XX ст.).

Західноєвропейський філософський дискурс. Містика являє собою універсальну ідею, атрибут філософської думки Дж. Бруно, Г. В. Ф. Лейбніца, Ф. Ніцше, Д. Юма, А. Шопенгауера, Н. Лоського та ін. Містичні ідеї розкриваються в уявленнях про життєве начало, розлите у глибинах вселенського океану життя, тобто Душа Всесвіту знаходиться у всіх речах, їх оживляє, приводить в рух матерію (Дж. Бруно). Втілення як універсальний стан Всесвіту «сяє» у філософській концепції Г. В. Ф. Лейбніца про безліч форм «одиниць свідомості» (монад), що наповнюють універсум та представляють собою епіцентр життя, кожна з яких у процесі актуалізації життєвого принципу (втілення) розгортається або знаходиться у стані згортання (в умовах вмирання тіла), тобто стягується до свого епіцентру руху (подібні погляди вибудовують смислові мости до теософії А. Безант). Г. В. Ф. Лейбніц вважав, що людська душа не є «*tabula rasa*», вона з самого початку свого існування (який сховано в глибинах Всесвіту) містить принципи різних понять і теорій, для пробудження яких зовнішні предмети являють собою лише привід. У цьому зв'язку філософ цитував Послання Св. Павла до Римлян, в якому йде мова про те, що закон божий написаний в серцях людей, що свідчить про їх передіснування. Р. Декарт розмірковував про Бога та людські душі, про абсолютні, істинні вроджені ідеї, що належать розумній душі, про те, що Бог з'єднує духовну і фізичні субстанції, що рух є становлення прихованої сутності, оскільки вона знаходиться у потенції. Принцип «Я мислю, отже, я існую» експлікував з позиції уявлень про незалежність мислячої душі як субстанції, що залишається існувати поза тіла «тим, що вона є». На думку філософа, саме душа, втілюючись у тіло, пробуджує почуття і бажання, породжує чуттєве сприйняття світу. Саме їй належать різні види відчуттів. В очах філософа автономність духовної субстанції від невластивої для неї матерії підтверджує ідею її безсмертя. Душа знаходиться у тілі (стані) до тих пір, поки її не виведе з нього щось інше.

Тема 10

Містичний простір культур: світська та містична думка (точки перетину). Філософсько-містична картина світу М. Тесли. Ідеї космізму. Містична картина світу мислителів космістів (М. Фьодоров). Есхатологія XX ст. Космічна філософія (Ціолковський). Космобіологія Чижевського. Нетрадиційні вчення та культури.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
л		с	інд	с/р	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1 Релігієзнавство як сфера гуманітарного знання					
Тема 1. Предмет і структура курсу. Вступ. Смислові виміри феномена містика: теоретико-методологічні засади курсу.	10	4			6
Тема 2. Містична свідомість : прадавні форми проявлення. Містичний світогляд стародавнього Єгипту.	10	4			6
Тема 3. Містичні уявлення стародавніх слов'ян.	8	2			6
Тема 4. Містичні вчення стародавнього Сходу. Містичні вчення доби античності. «Золотий вік» розквіту містики.	10	4			6
Тема 5. Містика Стародавнього Єгипту. Витоки містичних ідей християнства: гностики, іудейська картина світу. Містична картина світу епохи Середньовіччя.	10	4			6
Тема 6. Містика Стародавнього Ірану. Трансформації ідей в західноєвропейських містичних вченнях. Теософська картина світу Я. Бьоме і Е. Сведенборга.	8	2			6
Тема 7. Містичні вчення доби античності. Містична та окультна думка XIX ст.: Парацельс, Корнелій Агріппа, Е. Леві, Е. Папюс.	8	2			6
Тема 8. Містична свідомість: гностики, іудеї. Містично-філософська модель світу (О. Блаватська, А. Безант).	8	2			6
Тема 9 Містичні вчення Сходу (Китаю та Японії).Трансформації містичних ідей у філософських умоспогляданнях (XIX– XX ст.).	9	2			7

Тема 10 Містична та окультна думка Заходу (епохи Відродження та Нового часу). Містичні та окультні вчення у контексті сучасності. Містичний простір культур: світська та містична думка (точки перетину).	9	2			7
Усього годин	90	28			62

4. Теми семінарських занять Не заплановано

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Предмет і структура курсу. Вступ. (реферат)	6
2	Містична свідомість : прадавні форми проявлення. Містичний світогляд стародавнього Єгипту. (реферати)	6
3	Містичні уявлення стародавніх слов'ян (реферат).	6
4	Містичні вчення стародавнього Сходу. Містичні вчення доби античності. «Золотий вік» розквіту містики (реферат).	6
5	Містика Стародавнього Єгипту. Витоки містичних ідей християнства: гностики, іудейська картина світу. Містична картина світу епохи Середньовіччя. (обговорення).	6
6	Містика Стародавнього Ірану. Трансформації ідей в західноєвропейських містичних вченнях. Теософська картина світу Я. Бьоме і Е. Сведенборга (доповідь, обговорення).	6
7	Містичні вчення доби античності. Містична та окультна думка XIX ст.: Парацельс, Корнелій Агріппа, Е. Леві, Е. Папюс (реферат).	6
8	Містична свідомість: гностики, іудеї. Містично-філософська модель світу (О. Блаватська, А. Безант). (обговорення).	6
9	Містичні вчення Сходу (Китаю та Японії). Трансформації містичних ідей у філософських умоспогляданнях (XIX–XX ст.). (обговорення).	7
10	Містична та окультна думка Заходу (епохи Відродження та Нового часу). Містичні та окультні вчення у контексті сучасності. Містичний простір культур: світська та містична думка (точки перетину). (обговорення).	7
	Разом	62

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання та контрольна робота з курсу «Містичні та окультні вчення Сходу та Заходу» не передбачається

7. Методи контролю

Поточний контроль

- Оцінка знань студентів за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем.
- Оцінка за виконання самостійних завдань
- Експрес-тестування за ключовими аспектами тем курсу.

Підсумковий контроль (залік)

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

Підсумковий контроль, підсумковий залік.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Контрольна робота	Разом	Залік	Сума
Розділ 1													
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10				
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	-	40	60	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100		зараховано
70-89		
50-69		
1-49		не зараховано

9. Рекомендована література

Науково-методична література:

1. Kompaniets L. Geflimmer Der Reinkarnationsidee im Spiegel Der Alten Kulturen / L. Kompaniets // Wyższa szkoła integracji europejskiej Kielecka wyższa szkoła ekonomiczno-prawnicza. Filozofia – Prawo – Kultura. Szczecin – 2013. – P. 6–18.

2. Компанієць Л. В. «Колообіги» ідеї реінкарнації у вимірах Платонівських умоспоглядань / Л. В. Компанієць // Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії

імені Г. С. Сковороди НАН України. Українське релігієзнавство. – 2013. – № 68. – С. 29–42.

3. Kompaniets L. «Eternal» soul apparel or travels to «subtle bodies» / L. Kompaniets // Europäische Fachhochschule / European applied sciences. – 2013. – № 12. Section 9. Religious studies. – P. 71–76.

4. Kompaniets L. Mystic-Philosophical Horizons the Idea of Reincarnation in Texts H. Blavatsky / L. Kompaniets // Austrian Journal of Humanities and Social Sciences Scientific journal. – 2014. – № 1 (January-February). Volume 2. – P. 9–19.

5. Компанієць Л. В. В океані божественних інкарнацій, або «кола» еволюції А. Безант / Л. В. Компанієць // Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. Українське релігієзнавство. – 2014. – № 69. – С. 131–144.

6. Компанієць Л. В. Історичні нитки ідеї реінкарнації / Л. В. Компанієць // Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. Українське релігієзнавство. – 2014. – № 71–72. – С. 120–126.

7. Мати Тереза. Немає більшої любові / Мати Тереза ; [пер. з англ.]. – К. : Книгоноша, 2012. – 148 с.

8. Сведенборг Е. Духовне життя : Вибране / Е. Сведенборг. – Львів : СПОЛОМ, 2006. – 80 с.

9. Сведенборг Е. Про Останній (страшний) Суд: Тлумачення на пророцтві / Е. Сведенборг. – Львів : СПОЛОМ, 2007. – 56 с.

10. Сведенборг Е. Про небеса, про світ духів і про пекло / Е. Сведенборг. – К. : Україна, 1993. – 336 с.

11. Soul: A Critical History of the Doctrine of A Future Life. 1878. 2 volumes / William Rounseville Alger, Ezra Abbot. – New York: Greenwood Press, 1968. – [771] – 1008 p.

12. Almeder R. Death and Personal Survival : The Evidence for Life After Death. / Robert Almeder. – Lanham, Maryland : Littlefield Publishers, 1992. – 304 p.

13. Anderson J. The Evidence of Immortality / Jerome A. Anderson. – Toronto: The Blavatsky Institute, 1928. – 148 p.

14. Arundale F. The Idea of Rebirth: Including a Translation of an Essay on Reincarnation by Karl Heckel / Francesca Arundale – London: Kegan Paul, Trench, Trubner, & Co., 1890. – 156 p. – [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.ebookoninternet.com/749610/idea-rebirth-including-translation-essay-reincarnation-karl-heckel-1890-francesca-arundale.html>

15. Atwater P. Coming Back to Life : The After Effects of the Near Death Experience / P.M.H. Atwater - New York: Dodd, Mead, 1988. – 243 p.

16. Bache C. Lifecycles: Reincarnation and the Web of Life / Christopher M. Bache New York: Paragon House, 1990. – 237 p.

17. Ballard J. The Art of Living : Based on the Edgar Cayce Readings / Juliet Brooke Ballard. Virginia Beach, Virginia : A.R.E. Press, 1982. – 252 p.

18. Banerjee H.N. *Americans Who Have Been Reincarnated* / H.N. Banerjee. – New York : Macmillan Publishing Co., Inc., 1980. – 196 p.

19. Bardens D. *Mysterious Worlds: A Personal Investigation of the Weird, the Uncanny, and the Unexplained* / D. Bardens. – New York : Cowles Book Company, Inc., 1970. – 239 p.

20. Becker C. *Paranormal Experience and the Survival of Death* / Carl B. Becker. – Albany: State University of New York Press, 1993. – 268 p.

21. Berger A. *Reincarnation: Fact or Fable?* / Arthur S. Berger and Joyce Berger. – Northampton, England: Aquarian, 1991. – 272 p.

22. Besant A. *The Necessity for Reincarnation*. London. Theosophical Publishing Society, 1904. – p. 28.

23. Besant A. *The Ancient Wisdom: An Outline of Theosophical Teaching 1897* / A. Besant, A. Wood – Adyar Madras, India: Theosophical Publishing House, 1972 – 458 p.

24. Blavatsky H. *The Secret Doctrine: The Synthesis of Science, Religion and Philosophy*. 3 vols. / H.P. Blavatsky. – The Theosophical Publishing House, 1971. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sacred-texts.com/the/sd/>

25. Bradley D. *Psychic Phenomena: Revelations and Experiences* / Dorothy Bomar Bradley, Robert A. Bradley. – West Nyack, New York : Parker Publishing Co., 1967. – 207 p.

26. Cerminara G. *Many Mansions* / G. Cerminara. – New York : William Morrow & Company, Inc., 1950. – 304 p.

27. Chidester D. *Patterns of Transcendence : Religion, Death, and Dying* / David Chidester. – Belmont, California : Wadsworth, 1990. – 363 p.

28. Cooper I. *Theosophy Simplified*. 6th ed. / Irving S. Cooper - Wheaton, Illinois: The Theosophical Press, 1955. – 115 p.

29. Frieling R. *Christianity and Reincarnation* / Rudolf Frieling [Trans. Germ. Rudolf and Margaret Koehler] : Floris Books, 1977. – 144 p.

30. Hall M. *Research on Reincarnation* / Manly P. Hall. – Los. Angeles : Philosophical Research Society, 1964. – 46 p.

31. Stevenson I. *The pioneer of reincarnation Research* / Ian Stevenson [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.doctorshangout.com/forum/topics/dr-ian-stevenson-the-pioneer>

32. Stevenson I. *American children who claim to remember previous lives* / Ian Stevenson. – *Journal of Nervous and Mental Disease*. – 17(1). – 1983. – P.742–748.

33. Stevenson I. *Phobias in children who claim to remember previous lives* / Ian Stevenson. – *Journal of Scientific Exploration*. – 1990. – P. 243–254.

34. Stevenson I. *A new look at maternal impressions: An analysis of 50 published cases and reports of two recent examples lives* / Ian Stevenson. – *Journal of Scientific Exploration*. – 6. – 1992. – P. 353–373.

35. LeGoc M.J. *The Doctrine Of Rebirth And Dr. – Wentz* / M. J. LeGoc. – *A Public Lecture Delivered Under Auspices of the Catholic Union Of Ceylon. : “Messenger” Press, 1921. – 38 p.*

36. Lewis H.D. The Self and Immortality (Philosophy of religion series) / Hywel David Lewis. – Palgrave Macmillan, 1973. – 236 p.

37. Lewis J.R. Encyclopedia of Afterlife Beliefs and Phenomenon / James R. Lewis. – Detroit: Gale Research, 1994. – 420 p.

38. Liverziani F. Reincarnation and its Phenomena: Who or What Becomes Reincarnated / Filippo Liverziani – Regency Press (London & New York) Ltd, 1989. – 176 p.

39. Luntz C. The Challenge of Reincarnation / Charles E. Luntz – St. Louis, Missouri: Charles E. Luntz Publications, 1957. – 154 p.

40. MacGregor G. Reincarnation in Christianity: A New Vision of the Role of rebirth in Christian Thought / Geddes MacGregor. – Quest Books, 1990. – 200 p.

41. Newton M. Journey of Souls: Case Studies of Life Between Lives / Michael Newton. – Llewellyn Publications, 1994. – 278 p.

42. TenDam H. Exploring Reincarnation: The Classic Guide to the Evidence for Past-Life Experiences / Hans TenDam. – Random House UK, 2003. – 448 p.

43. Weiss B. Same Soul, Many Bodies: Discover the Healing Power of Future Lives Through Progression Therapy / Brian L. Weiss – Free Press, 2004. – 240 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

2. Матеріали з філософії

philosophy.com.ua

3. Електронна бібліотека філософської літератури

platonanet.org.ua/

4. Internet Encyclopedia of Philosophy

www.iep.utm.edu/

5. Stanford Encyclopedia of Philosophy.

plato.stanford.edu/

6. The University of Iowa Libraries' guide to Cultural studies resources.

<http://www.lib.uiowa.edu/>

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

**МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ,
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

Теми та питання з курсу «Містичні та окультні вчення Сходу та Заходу», що потребують самостійного опрацювання

Теми для самостійного опрацювання:

1. Межі і риси релігієзнавства.
2. Філософсько-герменевтичне осмислення поняття “містика”.
3. Містика та релігія.
4. Містицизм в сучасному світі.
5. Проблема суті і природи містики.
6. Типологія містичних вчень.
7. Внутрішня і зовнішня структура містики.
8. Особливості езотеризму та екзотеризму.
9. Проблема походження релігії в історії релігієзнавчої думки.
10. Еволюція первісних релігійних вірувань.
11. Типологія первісних вірувань.
12. Містичне в структурі релігійної свідомості.
13. Історія виникнення містичних вчень Сходу.
14. Етнічні, народні та національні релігії: порівняльний аналіз.
15. Містика Стародавнього Ірану.
16. Різновиди історичних форм містики.
17. Містика Давньої Індії.
18. Релігії Індії: джайнізм.
19. Витоки індуїзму.
20. Особливості сучасного індуїзму.
21. Обряди та ритуали Стародавньої Індії.
22. Конфуціанство.
23. Міфологія Китаю
24. Лао-цзи та даосизм.
25. Класичний синтоїзм як національна релігія Японії.
26. Буддизм: історія віровчення та культу.
27. Сучасні течії буддизму та їх особливості.
28. Дзен-буддизм у сучасному світі.
29. Техніки медитації буддизму.
30. Образ Будди у класичному буддизмі.
31. Особливості віровчення та культу іудаїзму.
32. Іудаїзм у сучасному світі.
33. Догмати іудаїзму.
34. Історія виникнення та становлення християнства.
35. Ідейні джерела християнства.
36. Великі Посвячені людства.
37. Еволюція православної філософії.
38. Містика та культ святих у православ'ї.
39. Релігійні містичні течії ХХ століття.
40. Умови та причини виникнення нових релігій.

41. Синтетичні релігії та їх догмати.
42. Особливості тоталітарних сект.
43. Особливості світських релігій.
44. Суспільний статус релігії: ціннісний вимір.
45. Релігія і суспільство.
46. Роль релігії в змінах суспільного життя.
47. Державні гарантії свободи віровизнань в сучасній Україні.
48. Свобода совісті: зміст та структура.
49. Стратегії сучасної політики щодо релігії та Церкви.
50. Свобода буття релігії: індивідуальний вимір.
51. Толерантність як філософсько-світоглядна проблема.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З КУРСУ «Містичні та окультні вчення Сходу та Заходу»

№	Форми навчальної діяльності	Кількість балів	Термін	Примітки
1	Відвідування лекцій	60	постійно	
2	Відвідування семінарських занять	-		
3	Участь у семінарських заняттях	-		
	Підсумковий контроль (залікова робота)	40		
	В С Ь О Г О	100		
	Додаткові бали (бонуси): Участь в конференціях, круглих столах Виступ на конференції за наявності друкованої програми Публікація тез доповіді або наукової статті			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ.

1. Відвідування лекцій:

40 балів: студент відвідав 90 - 100 % лекційних занять;

30 балів: студент відвідав 66 - 89 % лекційних занять;

20 балів: студент відвідав 41 – 65 % лекційних занять;

10 балів: студент відвідав 21 - 40% лекційних занять;

1 бал: студент відвідав 1- 20 % лекційних занять;

0 балів: студент не відвідував лекційні заняття

2. Відвідування семінарських занять:

Не передбачається

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо він набере за результатами поточного контролю не менше 35 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

Підсумкова робота складається з двох питань, які мають на меті перевірити рівень знань студентів з дисципліни «Містичні та окультні вчення Сходу та Заходу».

Відповіді студента на кожне питання максимально оцінюється 20 балами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

20 – 16 балів:

- студент продемонстрував глибоке знання змісту екзаменаційного питання, вільне оперування філософсько-культурологічними категоріями, провів глибокий філософсько-культурологічний аналіз означеної проблеми;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з філософії, релігійної культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;
- відповідь повністю репрезентує певну філософсько-культурологічну проблему, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми, критичний їх аналіз;
- відповідь написана грамотно та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

15– 12 балів:

- студент продемонстрував знання змісту екзаменаційного питання, оперування основними філософськими, релігійними категоріями, аргументовано виклав означену проблему;
- в цілому висвітлено знання з філософії релігійної культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури, проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- відповідь репрезентує певну філософсько-культурологічну проблему, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не є достатніми;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;
- відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми;

- відповідь написана грамотно з використанням культурологічної фахової лексики.

11– 8 балів:

- студент продемонстрував певне знання змісту екзаменаційного питання, виклавши основні положення означеної проблеми;
- висвітлені знання з філософії, релігійної культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- відповідь побудована навколо певної філософсько-культурологічної проблеми, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;
- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь, в цілому, написана грамотно.

7– 5 балів:

- студент продемонстрував роздуми з екзаменаційного питання, відсутність знань основних історико-релігійних, філософських категорій;
- відповідь містить певні уявлення з філософії культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь написана з помилками.

4– 1 балів:

- студент продемонстрував відсутність знань з екзаменаційного питання;
- відповідь містить певні уявлення з філософії та релігійної культури, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, відсутні логіка викладу матеріалу та власні висновки;
- відповідь написана з багатьма помилками.

0 балів: відповідь відсутня

**КОМПЛЕКТИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З
НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ
БІЛЕТИ АБО КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ
ЗАВДАНЬ ДЛЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ**

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПИСЬМОВОГО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

Контрольні питання для заліку:

1. Об'єкт і предмет курсу.
2. Дисциплінарна структура і особливості курсу.
3. Загальна характеристика феномену містики та його сутність.
4. Понятійно-категоріальний апарат у релігійній культурі.
5. Структура містичного простору культури.
6. Типологія містичних та релігійних вчень.
7. Функції духовної культури містів.
8. Первісні релігійні вірування.
9. Типологія форм первісних вірувань: чуттєво-надчуттєві (фетишизм, тотемізм, анімізм, первісна магія), демоністичні.
10. Містика Стародавнього Сходу. Загальні риси еволюції релігійних вірувань Стародавнього Сходу.
11. Стародавній Єгипет: складення первісних культів, уявлення про потойбічне. Роль магії в культурах Стародавнього Сходу.
12. Релігії Стародавнього Ірану (Зороастризм, Мітраїзм, Маніхейство).
13. Особливості виникнення і розвитку індуїзму. Каббала.
14. Головні етапи розвитку ведичної релігії: Веди, боги та брахманізм.
15. Витоки релігійної традиції Китаю. Конфуціанство і даосизм.
16. Історія виникнення та віровчення буддизму. Образ Будди.
17. Медитація у буддизмі.
18. Дзен-буддизм.
19. Священна іудейська тріада: Бог, Тора. Ізраїль.
20. Обряди та свята іудаїзму.
21. Ідея Старого та Нового Завіту.
22. Новітні релігійні течії сучасності.
23. Умови виникнення та причини формування нових релігійних течій в Україні і світі.
24. Свобода совісті: зміст та структура.
25. Стратегії сучасної політики щодо релігії та Церкви.
26. Роль релігії у суспільному житті. Суспільна цінність релігії.
27. Розкрийте особливості світських релігій.
28. Великі Посвячені людства: Орфей.
29. Піфагор.
30. Містична картина світу Платона.
31. Еволюціоністська модель Блаватської.
32. Уявлення про світ та Всесвіт (Бкзант).
33. Рам, або історія арійської цивілізації (Е. Шюре).
34. «Книга мертвих», або Доля душі за гробом.
35. Гностичні манускрипти та їх містично-філософський сенс.
36. Парацельс.
37. Окультна думка Корнелія Агріппи.
38. Елевзінські містерії: містичні ідеї.
39. Містичне світовідчуття християнської епохи.
40. Е. Сведенборг: вчення про Всесвіт та духів.
41. Містичний досвід як джерело вірувань людства.